



מדינת ישראל
המשרד לקליטת העלייה



מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל
המרכז לחקר קליטת עלייה

**פעילות המשרד לקליטת העלייה
בעבור האוכלוסייה האתיופית:
הדגשים לעומת המגמות בקהילה,
בחינת המידע הקיים
על אפקטיביות התכניות
והתוויית קווים להמשך פיתוחו
דוח מסכם**

ג'ק חביב ♦ חני הלבן-אילת ♦ אדר שץ

הדוח הוכן במסגרת בדיקה שעורך המשרד לקליטת העלייה
על מצב האוכלוסייה האתיופית ועל אופן קליטתה בארץ

דוח מספר 1
דמ-536-10



פרסומים נוספים של מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל בנושא זה

חביב, ג'; הלבן-אילת, ח'; שץ, א'. 2010. מעקב אחרי אינדיקטורים מרכזיים למצבה של האוכלוסייה האתיופית ברמה הארצית (דוח מספר 2). דמ-10-560.

חביב, ג'; הלבן-אילת, ח'. 2010. פעילות המשרד לקליטת העלייה בעבור האוכלוסייה האתיופית: מעקב אחר תכניות המשרד ומידת האפקטיביות שלהן (דוח מספר 3). דמ-10-558. רק באתר המכון www.jdc.org.il/brookdale

כהן-נבות, מ'; ברוך-קוברסקי, ר'; לוי, ד'; וצ'סלב קונסטנטינוב. 2008. תכנית SPACE של הפרויקט הלאומי של עולי אתיופיה: סיוע לימודי ומרכזי הנוער (2005-2007) - מחקר הערכה: תמצית מחקר. תמ-08-28.

אגור, מ'; רוזנברג, ל. 2006. הערכת התכנית להכשרת מנהיגות מצטיינת בחינוך בקרב יוצאי אתיופיה. דמ-06-481.

קינג, י'; וולדה-צדיק, א'. 2006. דפוסי השתלבות בתעסוקה של עולים חדשים גילאי 22-64. דמ-06-486.

כהאן-סטרבצ'ינסקי, פ'; ואזן-סיקרין, ל'; לוי, ד'. 2008. תכנית נוער עולה "מסיכון לסיכוי" – ממצאי מחקר ההערכה. דמ-08-515.

מנדלר, ד'; קינג, י'. 2008. מצב התעסוקה של העולים שנתיים עד שלוש שנים לאחר שהשתתפו במרכזי הכוונה לתעסוקה. דמ-08-522.

Baruj-Kovarsky, R.; Cohen-Navot, M. 2008. **The Ethiopian National Project: Youth Centers 2008 - Second Evaluation Report**. ES-29-08

להזמנת פרסומים ניתן לפנות למאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל, ת"ד 3886, ירושלים 91037, טל': 02-6557400, פקס: 02-5612391, דואר אלקטרוני: brook@jdc.org.il

תמצית מחקר

מדינת ישראל עושה מאמצים להעמקת הטיפול באוכלוסייה האתיופית ולביסוס התכנון והביצוע על-פי יעדים מוגדרים ובאמצעות מעקב אחר היישום והתוצאות. באחריות המשרד לקליטת העלייה מופעלים תכניות ופרויקטים רבים המיועדים לעולי אתיופיה, חלקם עוצבו במיוחד לצורכי אוכלוסייה זו ואחרים יועדו לכלל העולים. מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל התבקש לסקור את תכניות המשרד בעבור האוכלוסייה האתיופית בשנת 2007.

ייחודו של מחקר זה הוא בבחינה המקיפה של תחום שלם בפעילות המשרד, על כל התכניות והעשייה בו. המחקר בוחן את כיווני הפעולה של המשרד לאור המגמות באוכלוסייה האתיופית ואת נושא המידע בראייה אינטגרטיבית של מערכות המידע המנהליות ושל המחקר שבוצע על יישום התכניות. הדוח בוחן את המידע הקיים על האפקטיביות של התכנית ומתווה קווים מנחים להמשך פיתוח המידע על התפוקות ועל התוצאות של התכניות.

על סמך הסקירה, ניתן לקבוע שעומד לרשות המשרד לקליטת העלייה מידע לא מבוטל על תוצאות התכניות לאוכלוסייה האתיופית ומידע רחב יותר על היקף הפעילות ותהליכי היישום. המידע על התוצאות מבוסס בעיקר על מחקרי הערכה חיצוניים, ורק במידה מועטה - על מערכות המידע המנהליות. הדיווח מהשדה למשרד אינו ממצה דיו את המידע הנאסף במערכות המנהליות. כמו כן, לא נעשים מאמצים מספיקים כדי לרכז את המידע המתקבל מהאגפים השונים לטובת הנהלת המשרד לצורך תכנון וקביעת מדיניות. בדוח מובאים 12 קווים מנחים להמשך פיתוח המידע ולשימוש מיטבי בו.

במסגרת סקירה זו נבחנו 26 תכניות שהמשרד לקליטת העלייה מפעיל בתחומי חיים שונים. נמצא כי תכניות המשרד מתמקדות בבעיות המרכזיות של העדה, וחשיבותן אף גוברת לאור המגמות בתוך העדה. בשנות התשעים נרשמה התקדמות משמעותית בתחומי החינוך והתעסוקה, אך משנות האלפיים ואילך נראית התייצבות, ואף נסיגה, ברוב התחומים.

הדוח מהווה בסיס בעבור קובעי המדיניות במשרד לקליטת העלייה לתכנון מושכל של פיתוח המידע הקיים במשרד, לטובת שיפור התכניות והקצאת המשאבים.

בנוסף לדוח זה, יוצאים לאור דוח המפרט בהרחבה את המגמות בתחומי חיים שונים בקרב יוצאי אתיופיה וסקירה מקיפה של כל התכניות של המשרד לקליטת העלייה בעבור האוכלוסייה האתיופית.

תוכן עניינים

1	מבוא	1
1	1.1 שלבי העבודה	1
1	1.2 מבנה הדוח	1
2	2. הדגשים של המשרד לקליטת העלייה לעומת המגמות בקרב האוכלוסייה האתיופית	2
2	2.1 התכניות המיועדות לאוכלוסייה האתיופית והדגשים העולים מתוכן	2
4	2.2 מצב האוכלוסייה האתיופית - אינדיקטורים ומגמות	4
11	2.3 הדגשים של המשרד לקליטת העלייה לעומת מצב האוכלוסייה האתיופית	11
15	3. המידע הקיים על האפקטיביות של התכניות	15
15	3.1 סיכום כללי של מקורות מידע על התכניות	15
	3.2 בחינת המידע הקיים במערכות המידע המנהליות ובמחקרי הערכה, ומידת ההתייחסות לתוצאות	16
23	4. קווים להמשך פיתוח המידע ולהעמקת השימוש בו	23
24	4.1 קביעת סדר עדיפות	24
24	4.2 המטרות של מערכות המידע	24
25	4.3 סוגים שונים של תוצאות	25
25	4.4 חיזוק תהליכי הדיון במידע על תוצאות	25
25	4.5 אסטרטגיה לפיתוח משולב של המחקר ושל מערכות המידע המנהליות	25
26	4.6 אפיקים לפיתוח המידע המנהלי	26
26	4.7 מקורות מידע לאומיים כמקור מידע נוסף	26
26	4.8 מדיניות מול שותפים והתקשרויות עם גורמים מתווכים וגורמי שדה	26
27	4.9 יצירת בנק מדדים	27
27	4.10 חיזוק התשתיות לאחסון ולעיבוד מידע של המשרד	27
27	4.11 ניצול הזדמנויות הטמונות בתכנית הבין-משרדית הרב-שנתית לעולי אתיופיה	27
28	4.12 סיכום	28
29	ביבליוגרפיה	29
35	נספחים	35
37	נספח א': התכניות הנסקרות במחקר	37
39	נספח ב': סיכום מקורות המידע של התכנית	39
42	נספח ג': מערכות המידע המנהליות	42
48	נספח ד': מחקרי הערכה	48
60	נספח ה': ריכוז התוצאות ממחקרי הערכה וממערכות מידע מנהליות	60

רשימת לוחות ותרשימים

3	לוח 1 : רשימת התכניות של המשרד לקליטת העלייה שנבחנו במסגרת המחקר, לפי תחומים ולפי הגורם האחראי
13	לוח 2 : תכניות המשרד לקליטת העלייה ועלותן, לפי קטגוריות רחבות, לעומת מגמות בקרב האוכלוסייה האתיופית
15	לוח 3 : סיכום מצב המידע
16	לוח 4 : המסגרת המושגית למיון המידע על התכניות השונות
17	תרשים 1 : שלבים בהפעלת מערכת מידע
19	לוח 5 : מידע על תוצאות בתכניות שלגביהן דווח על מערכת מידע מְנַהֵלִית
23	לוח 6 : ריכוז התוצאות ממחקרי הערכה וממערכות המידע המנהליות
37	לוח א 1 : היקף המשתתפים והיקף התקציב של התכניות (שנת 2007)
39	לוח ב 1 : מקורות המידע הקיימים בתכניות של המשרד לקליטת העלייה בעבור יוצאי אתיופיה, שנבחנו במסגרת המחקר
60	לוח ה 1 : ריכוז התוצאות ממחקרי הערכה וממערכות המידע המְנַהֵלִיות